

Kultúrne a spoločenské začlenenie ľudí z cudziny

Lujza Urbancová

Filozofická fakulta, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici

lujza.urbancova@umb.sk

Zvýšenie množstva študujúcich z cudziny sa stáva postupne realitou aj na univerzitách mimo hlavného mesta a vo vzdelávacích inštitúciách získavame skúsenosti a vedomosti o tom, s čím sa spája proces internacionalizácie. Cieľom textu je predstaviť postupy aplikované na Filozofickej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Nejde o inštitucionálne riadené či pripravené procesy, ale o individuálnu snahu zlepšiť podmienky v rámci možností, ktoré osoba vyučujúca na katedre má. Neraz sa stretávame s tým, že postupy na inštitucionálnej úrovni sú zdĺhavé, ich aplikovanie znamená koordináciu väčšieho množstva ľudí na všetkých katedrách či fakultách a pri práci s ľuďmi z cudziny nemôžeme dlho čakať, lebo poskytnutie podpory je potrebné väčšinou ihneď.

Okrem toho, že je potrebné rozvíjať jazykovú kompetenciu v slovenčine ako cudzom jazyku, nemenej dôležité je začlenenie ľudí z cudziny do prostredia, v ktorom sa nachádzajú. Začlenením vnímame pripojenie sa k istej spoločnosti poznaním ľudí z domácej komunity, vytvorením sociálnych kontaktov a možností na uplatnenie svojich schopností na prácu v komunite. Začlenenie má benefity nielen pre človeka z cudziny, ale aj pre domácu spoločnosť.

Aj v študentských kolektívoch vnímame to, že sa vytvárajú skupiny ľudí z jednej zahraničnej krajiny, trávajú spolu čas, upevňujú si vlastné kontakty a kultúrne vplyvy a nespoznávajú aktuálne prostredie tak, ako by mohli. Neraz je to spôsobené nedostatkom podnetov z novej krajiny, napríklad ťažším nadviazaním bližšieho kontaktu s ľuďmi z domáceho prostredia, ale aj neochotou vyjsť z komfortnej zóny vlastnej komunity. Domnievame sa, že vysokoškolská inštitúcia, ktorá prijíma na štúdium ľudí z cudziny, má povinnosť venovať sa aj začleneniu týchto ľudí. Je to dôležité nielen pre študujúcich, ale napríklad aj pre univerzitnú či mestskú komunitu, v ktorej je cieľová skupina situovaná. V nej môžeme predstaviť ľudí z cudziny ako tých, čo obohacujú prostredie, prinášajú nové podnety, vedomosti, môžu byť inšpiráciou. Vieme, že práve tento imidž ľudí z cudziny neraz v niektorých mestách chýba. Mediálne sa šíria skôr informácie o hrozbe v podobe migrujúcich ľudí. Našu úlohu vnímam aj v tom, že potrebujeme scitlivovať nielen univerzitné, ale aj mestské prostredie.

Pomoc pri začleňovaní cieľovej skupiny sme sa v našom univerzitnom prostredí rozhodli riešiť vytvorením výberových predmetov. Prvým zo skupiny predmetov bol: *kultúrne a spoločenské začlenenie zahraničného študentstva* (ponúkaný od akademického roka 2019/2020). Bol zameraný na to, aby sa v rámci zvolených aktivít študentky a študenti podieľali na činnostiach v oblasti vzdelávania, kultúry, športu a ďalšej záujmovej činnosti pre komunitu zahraničného študentstva na UMB. Možnosťou bola tiež pomoc pri realizácii vzdelávacej činnosti – študijné poradenstvo pre novoprijatých študentov, študentky, príprava voľnočasových aktivít a súťaží pre zahraničné študentstvo riadne zapísané na štúdium na UMB. Prihlásené študentstvo mohlo pomáhať integrovať študujúcich z cudziny do komunit ďalších študentských organizácií pôsobiacich na UMB a poskytovať informácie o možnostiach vzdelávania na UMB.

V prvom semestri po otvorení predmetu naň bola zapísaná jedna študentka. Mali sme možnosť dôkladne prekonzultovať projekt, ktorý realizovala počas semestra. Na začiatku zistila potreby cieľovej skupiny, predstavila im svoju ponuku a pre tých, ktorí mali záujem, pripravila

počas semestra niekoľko aktivít. V priebehu nasledujúcich semestrov sa tiež neprihlasovalo veľa osôb, dve až tri, a svoju prácu realizovali väčšinou individuálne – pre jednu až dve osoby. Nemáme dostatok dát, aby sme mohli objektívne analyzovať dosah predmetu na študentky a študentov – nielen z cudziny, ale aj zo Slovenska –, podľa poskytnutej spätnej väzby však činnosť v rámci predmetu bola prínosom pre všetky začlenené skupiny, pretože sa viac spoznali a mali možnosť stráviť spoločne čas.

Po tejto skúsenosti sme sa dostali k informáciám o projekte KapaCITY, zameranom na podporu cudzincov na lokálnej úrovni (porov. KapaCITY¹). Jeho cieľom bol „široký rozvoj odborných kapacít samospráv, prenos dobrej praxe na lokálnej, regionálnej, ale aj na národnej úrovni a so zahraničím, rozvoj komunikačných zručností samospráv tak, aby sa na lokálnej úrovni podporilo začleňovanie cudzincov a podpora samospráv v tom, aby sa služby poskytované cudzincom stali stabilnou súčasťou ich aktivít.“² Projektové stretnutia pre rôzne organizácie sa stali platformou nielen na získanie kontaktov a tipov na spoluprácu, ale predovšetkým na spoznanie potrieb cieľovej skupiny.

Po skontaktovaní sa s kultúrnym mediátorom z *Ligy za ľudské práva*, ktorý v tom čase študoval na UMB, sme na jednom z projektových stretnutí identifikovali spôsob, akým môžeme v našej akademickej inštitúcii pracovať so študentstvom v rámci problematiky začlenenia ľudí z cudziny. Zmenili sme charakter cieľovej skupiny, pretože vznikla potreba realizovať aktivity v meste. Opäť sme zvolili formu vytvorenia výberových predmetov pre prvý aj druhý stupeň štúdia – *integrácia osôb z cudziny v praxi* (1. stupeň) a *implementácia znalostí pri integrácii osôb z cudziny* (2. stupeň). Na predmet sa hlásili aj študujúci z cudziny, čo bolo prínosné, pretože na základe vlastných skúseností vedeli vhodne zvoliť svoje aktivity tak, aby reflektovali aktuálne potreby. Jednou zo získaných kompetencií bola „schopnosť samostatne určovať východiskovú situáciu, ciele aktivity, postup naplnenia cieľa a časový harmonogram, identifikovať problémy, vyhľadať partnerky, partnerov, určiť správnu propagáciu, realizovať a vyhodnocovať aktivity“ (Informačný list predmetu, dostupný pre študujúcich na UMB v Akademickom informačnom systéme).

Realizácia jednotlivých predmetov ukázala potrebu prepájať slovenské a zahraničné študentstvo a venovať pozornosť tomu, ako sa cudzinci i cudzinky zžívajú s prostredím nového mesta. Zároveň je však v tejto oblasti potrebné prepojiť celú univerzitu a realizovať začleňovacie činnosti profesionálne pre celý študentský kolektív. Výhodou je aj spojenie s ďalšími organizáciami v meste, ktoré sa venujú podobnej oblasti. Našťastie, v Banskej Bystrici sa postupne vytvára sieť inštitúcií zameraných na cudzinecké skupiny. V univerzitnom prostredí však aktivity stále ostávajú na jednotlivcoch, ktorí vidia zmysel v ich realizovaní, ale často nezískavajú potrebnú podporu, resp. táto činnosť je prehliadaná, keďže neprináša úžitok v podobe hodnotených akademických výstupov.

Napriek tomu, že opísané predmety sa aktuálne neponúkajú pre študentstvo, nepovažujeme ich relatívne krátky univerzitný „život“ za zbytočný. Skúsenosti z ich realizácie viedli k otvoreniu kancelárie pre zahraničné študentstvo na Filozofickej fakulte Univerzity Mateja Bela. Jej činnosť síce nekopírovala obsah predmetov, ale postupne sa do nej mohlo niečo z nich implementovať. Mohlo, ale neudialo sa tak pre personálnu poddimenzovanosť. Fakultná kancelária je momentálne vo fáze prechodu na univerzitnú kanceláriu. Je pozitívne, že univerzita postupne zintenzívňuje prácu so zahraničným študentstvom mimo priamej vzdelávacej alebo vedeckovýskumnej činnosti. Výzvou však naďalej ostáva operatívnosť jednotlivých krokov.

¹ Webová stránka projektu KapaCITY: <<https://www.hrl.sk/sk/co-robime/projekty/aktualne-projekty/kapacity-podpora-integracie-cudzincov-na-lokalnej-urovni->>

² Pozri *Stručný popis* na uvedenej webovej stránke projektu.

Literatúra:

KapaCITY, webová stránka projektu. [Cit. 2023-15-9.] Dostupné na internete: <<https://www.hrl.sk/sk/co-robime/projekty/aktualne-projekty/kapacity-podpora-integracie-cudzincov-na-lokalnej-urovni->>